

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 643. Institutio unius solius ad quæ se extendat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

sub quacunque conditione filiusfamilias institutus fuerit, posse eam conditionem detrahi, & pro non adjecta haberi. Arg. *L. 32. c. de inoff. testam.* quæ tamen lex loquitur de eo casu solum, in quo hæc conditio potestativa quid detrahat vel impediatur, aut alio modo noceat; tunc enim pro non adjecta habetur. *L. 32. §. l. 36. c. de inoff. testam.* Franck, ad *L. Gallus. d. 5. m. 1. s. 2. §. 3.* Lauterb. *l. c.* qualiter tamen legitima tali conditione gravari possit. vide apud eundem. Extendunturque hæc à fortiore etiam ad filios & nepotes non suos, sed emancipatos, item ad filias & neptes, ita ut hi institui possint sub conditione potestativa. Lauterb. *l. c.* Nequaquam tamen sui institui possunt sub conditione casuali aut mixta, estque talis institutio nullius momenti. *L. 5. ff. de hered. inst. l. 4. §. 88. ff. de condit. & demonstr. ex ea ratione, quia pendente tali conditione non sunt instituti, & ea deficiente, contra leges sunt præteriti, nisi sub conditione contraria nominatim sint exhereditati; tunc enim, etsi deficiat conditio, valebit institutio & exhereditatio. ita Lauterb. §. 3.* Extenditur & hoc ipsum jure novo, puta *L. 4. in fin. c. de liber. præterit. §. novell. 115. c. 3. §. 4.* ad omnes liberos seu omnes necessariò instituendos vel exhereditandos. Clar. *l. c. num. 3.* Stru. ad *ff. de condit. instit. th. 46. in fin.* Lauterb. *cit. §. 4. in fin. dum aliàs jure veteri. L. 4. ff. de hered. inst. l. 1. §. 8. de suis & legitim.* Nepotes institui poterant sub quacunque conditione possibili & honesta. nunc huc colligendo quædam ex antecedentibus.

4. Resp. Quartò: conditionis adjectæ tam potestativæ quàm casualis effectus est, quòd ea pendente, pendeat quoque institutio, ita ut jure civili hæres scriptus nec adire possit hæreditatem, nec de super conveniri. *L. 65. ff. de condit. & demonstr. Lauterb. l. c. §. 7.* jure tamen prætorio potest eam agnoscere, sed solum, ut eam tanquam curator administraret. Arg. *L. 4. ff. de hered. instit. Lauterb. l. c.* in quo tamen casu permittatur ei actio, videndum apud Brussel. *L. 3. tit. 1. num. 27.* ad quem remittit Lauterb. Existente verò conditione post mortem testatoris, fingitur retrofacta à morte ejusdem. *L. fin. §. 1. ff. de vulg. & pupill. subst. Lauterb. l. c. deficiente, totum testamentum corrui perinde ac si nihil factum, sub limitatione tamen facta. resp. præced. §. 2. Inst. quib. mod. testam. infirm. & relinquatur successioni ab intestato locus. Conditionis potestativæ effectus specialis est, quòd respectu hæredis necessarii ex necessario faciat voluntarium, in quantum is absque beneficio prætoris, non parendo conditioni, abstinere possit ab hæreditate. *L. 4. ff. de hered. inst. Struv. ad ff. de condit. instit. th. 48. lit. a.* respectu testatoris, quòd non reddatur intestatus, dum institutus habens cohæredem vel substitutum si moriatur ante impletionem conditionis impedire nequit, quò minus cohæres vel substitutus, non expectato conditionis eventu, adire possit hæreditatem (quippe adjectio conditionis ad substitutum non pertinet, nisi in substitutione fuerit expressè repetita. Lauterb. *cit. §. 7.* juxta *L. 73. de hered. inst. quod non possit, si testamentum per hoc rumpi aut nullum dici possit. Stru. l. c. lit. ß. Muller. ibid.* Sitamen filius institutus nec cohæredem, nec substitutum habens, non pareat conditioni, pater intestatus reddatur sub hæc tamen distinctione, ut, si conditio talis sit, quæ non nisi ultimo vitæ spiritu impleri potuit, ipse filius ab intestato hæres sit, adeoque hæreditatem transmittere potest ad suos hæredes. Si verò impleri potuit (veluti dum conditio fuit: si Titio dederit æquum;*

hoc enim nomine & jussu filii per alium impleri potest) neque filius institutus patri ex testamento, neque ab intestato succedere potest, adeoque nec hæreditatem transmitteret; quia non fuit defuncti patris hæres. Stru. *l. c. lit. y. §. 8.* & cum eo Muller. Porro qualem adjectio conditionis impossibilis vel turpis (qualis adhuc censetur, etsi turpitudinem intrinsecam non contineat, modò contra legem vel edictum Prætoris aliquid præscribat) effectum habeat respectu filii, dictum est resp. Huc quoque referentur conditiones derisorie. fumitur autem derisorium pro eo, quod magis derisorium quam utile est. & licet non semper, quandoque tamen turpitudinem, & quod contra bonos mores est, continet, harum conditionum exempla, & qualiter vitent vel non vitent dispositionem testaris, vide apud Muller. *l. c. th. 49. lit. y.*

Quæst. 642. An & qualiter divisio bonorum facta à patre inter filios habeatur loco institutionis.

1. Resp. Primò, supponendo, quòd pater hanc divisionem se vivo facere nequeat; quia habet se instar donationis, quæ inter partem & filium in potestate ejus constitutum regulariter non substituit. *L. 1. ff. de usu cap. don. l. donationes. c. de donat. inter vir. & uxor. facta tamen, & testamento vel codicillis confirmata valet, & à filiis servanda; quia vim & rationem ultimæ voluntatis tunc habet, ut Gail. *L. 2. obs. 116. num. 1.* citatis pluribus, idque etiam sit inæqualis; quia illa divisio vim prælegatorum habet, ut Idem *n. 2.* modò tamen quisque filiorum legitimam suam salvam & integram habeat. Idem *num. 3. & 4.* In bonis verò feudilibus fieri nequit; sed solum in propriis & allodialibus, de quo vide Gail. *l. c. à num. 9.* His itaque suppositis.*

2. Resp. Secundò: divisio hæc facta in testamento paterno institutionis loco habetur, si facta per partes hæreditarias, puta, dicendo v. g. volo, ut filius meus Joannes habeat quartam partem, filius Petrus tertiam, Paulus dimidiam; cum non omnis testator dicere sciat: hæredem instituo. Gail. *l. c. num. 7. & 8.* cum gl. in *L. quoties. ff. famil. heriscunda. v. dividit.* quàm Bald. *ibid. n. 3.* valde deprædicat. Si verò fiat divisio de rebus particularibus, verbum *divido* vel *assigno*, hæredis institutionem non significat; sed erit simplex relictum & codicillus ab intestato, eò quòd hæredis institutione careat. & sic filii non nisi ab intestato succedunt in rebus sibi assignatis. Bald. in *cit. L. quoties.* Bart. in *L. illa institutio. ff. de hered. inst. num. 3.* ubi, quòd verbum relinquo adjectum universitati ad institutionem trahatur. Secus si rei particulari adjectum. Gail. *cit. n. 8.*

Quæst. 643. Institutio unius solius ad que se extendat.

Resp. Dum unum solum simpliciter, nullius rei in particulari mentionem faciens, instituit testator, dubium non est, quin succedat in totam hæreditatem, Dum etiam unum solum in hæredem instituit in re vel parte certa, etiam minima, v. g. dicendo: hæredem instituo Titium ex semisse vel quadrante; vel assigno ei pro hæreditaria portione domum meam, vel 1000. florenos, reputatur hæres ex assè, succeditque in tota hæreditate, exclusis etiam ab intestato successuris. Tusch. *Lit. 7. concl. 3. num. 13.* Jason. in *L. extraneum. c. de hered. inst. Peregr. de fideicom. art. 5. num. 34.* Hunn. *p. 4. m. 7. c. 5. num. 12.* Lauterb. ad *ff. de hered. inst. §. 12.*

Reiffenst.

Reiffenst. *h. t. n. 423*. Arg. *L. 1. §. 4. ff. eod. ubi*: si ex fundo fuisset aliquis institutus, valet institutio, detracta fundi mentione &c. hoc est, tota hereditas acquiritur, ac si simpliciter nulla mentione facta rei particularis esset quis institutus. idque ex ea ratione; quod nemo possit partim testatus, partim intestatus decedere. juxta *L. 7. ff. de R. §. & ut inquit* Lauterb. *l. c.* implicat contradictionem; unum solum esse rei singularis heredem. Arg. *L. 62. ff. de R. §.* Sed neque testator instituens aliquem pro parte specialiter, prohibere potest, ne reliquæ partes ei accrescant. Lauterb. *cit. §. 12.* juxta *L. 13. c. de hered. inst.* cum nemo in suo testamento cavere possit, ne leges locum habeant. *L. 36. ff. de hered. inst.* Vinn. *selektar. 99. l. 2. q. 22.* Carpz. *p. 3. c. 2. d. 5.* Lauterb. *l. c.* Quin & si testator expressè declararet, heredem unicum in re certa à se institutum illa re contentum esse debere dicendo: Titium heredem instituo in domo mea, nihilque prætere ei dari volo: adhuc eum heredem verum esse, & succedere in universum jus defuncti exceptis legatis, si qua sint, tenent Fachin. *L. 4. controv. 15.* Alex. in *L. quoties, c. de hered. inst. num. 11.* Imol. *ad eund. tit. n. 64.* Menoch. *L. 4. præsump. 20. num. 4.* Peregr. *l. c. num. 13.* &c. Arg. *L. 1. §. 4. §. l. 74. ff. de hered. inst.* ex eadem ratione paulo ante data. Contrarium tamen, nimirum non esse in hoc casu testamentum, sed heredem succedere ab intestato; ita tamen, ut Titio tanquam legatario restituatur rem illam determinatam, sententibus apud Reiffenst. *h. t. num. 24.* Haunold. *Tom. 2. tr. 6. c. controv. 3. num. 304.* Gomez. Molin. & alii. Arg. *L. 9. §. 13. ff. de hered. inst.* & ex ea ratione; quod in hoc casu constat de testatoris voluntate, eaque certò patens sit adimplenda; eà autem impletà verus heres non adfit; adeòq; hæc dispositio in ratione testamenti non subsistat. De cætero ipsi responsioni contrarium locum habet in testamento militis; cum in eo observetur jus gentium, cui repugnat pro parte testatum, & pro parte intestatum decedere. unde si is instituerit aliquem in re certa, partes reliquæ veniunt ad heredem ab intestato Lauterb. *l. c.* juxta *L. 6. 17. 37. ff. l. 2. c. de testam. milit.* Quin & in Hollandia consuetudine generaliter receptum, quemlibet pro parte tantum testatum posse decedere, testatur apud Lauterb. Gudelin. *de jure novo, l. 2. c. 5.* uti & Christianus. *vol. 1. decis. 51. n. 48.* de Belgio. quâ consuetudine positâ, abolitum jus illud eccrescendi esse extra dubium, ait Muller. *ad ff. de hered. inst. ch. 7. lit. a.* Quòd si etiam testator institutus in re certa non adhibuisset verbum heres, nec de eo implicite per designationem universi juris, seu totius hereditatis constat, non censetur testamentum, utpote de cuius essentia est institutio heredis; sed potius codicillus, ut si diceret testator: filio meo Titio relinquo hoc prædium: fecus, si diceret: Titius heres meus sit in hoc prædio. ita tenent Haunold. *l. c. num. 301.* Menoch. *l. c. num. 3. §. 9.* Hunn. *l. c. num. 14.* Reiffenst. *h. t. n. 423.* Idem dicentes esse, si testator omisso verbo heres, utetur verbo *Instituo*, dicendo: Titium instituo in hoc prædio. quod tamen non satis securum putat Reiffenst. cum terminus ille *instituo* sit generalis competens etiam legatariis.

Quest. 644. An & qualiter plures simul possint in heredem institui.

Resp. Primò: possunt plures, & quotquot testator vult, simul ab eo institui heredem. *R. P. Lenr. jur. Can. Lib. III.*

§. 4. *Inst. de hered. inst.* ubi terminus in *institutum* accipitur non crudè, sed civiliter pro numero indefinito, uti sumitur quoque in aliis pluribus legibus. Muller. *l. c. th. 6. lit. a.* ita tamen, ut voluntas testatoris habere possit effectum; cum si quis totius mundi homines institueret heredes, institutio tanquam derisoria rejiceretur. Lauterb. *l. c. §. 13.* Arg. *L. 14. ff. de condit. & demonstr.*

2. Resp. Secundò: si plures instituantur simpliciter, pariformiter & universaliter, nullo eorum instituto in re certa, sive omnes sint necessarii, sive extranei, sive partim extranei, partim mixti, testatore v. g. dicente: filium meum, uxorem & fratrem meum instituo heredem; omnes æqualiter succedunt, sive singuli æqualem portionem accipiunt; scilicet uxor tantundem, quantum frater, & hic tantum, quantum filius juxta clarum textum. *§. si plures. Inst. de hered. instituend.* Limitandam tamen responsionem, ita ut, si plures heredes necessarii, inter quos est ordo successionis, instituantur. v. g. testatore dicente: instituo heredes meum filium & nepotes: præsumatur institutus proximus hæres solus ex asse; alter verò substitutus, successurus priùs post mortem proximioris, asserit Reiffenst. *h. t. num. 431.* citatis Mantic. *de conject. L. 4. tit. 7. n. 1.* Menoch. *L. 4. præsump. 18. n. 15.* Covar. *inc. Raynuius, h. t. §. 2. n. 6.* fundatâ hac limitatione ferè in præsumptione voluntatis testatoris. Idem tenet Clar. *§. testam. 9. 80. num. 3.* dum ait: quando plures vocantur per copulam &, inter quos est ordo successionis, & simul necessitas institutionis, qualis est, dum simul & semel instituantur filius & nepos, non censentur vocati simul & semel, sed ordine successivo; nempe primò filius solus, dein post hunc nepos. Cujus contrarium esse dicit *num. 2.* citatis pro eo quamplurimis; quòd veniant omnes simul & semel, si plures vocati per copulam &, inter quos solum cadit ordo caritatis & affectionis absque ulla necessitate instituendi. v. g. testatore dicente: instituo fratrem meum & ejus filios. In priore casu filii & nepotes vocati ordine successivo, & filius non censetur gravatus fideicommissò; ut nimirum restituat hereditatem nepotibus testatoris, sed hi solum vocati per vulgarem substitutionem. ita Clar. *l. c. num. 4.* citans pro hoc Decium. *conf. 205. post num. 9.* Ferrer. *conf. 10. num. 1.* Paris. *L. 2. conf. 82. num. 11.* In posteriore casu, dum plures, inter quos solum intercedit ordo caritatis, vocati per alternativam vel; v. g. instituo fratrem vel ejus filios; non videntur vocati simul & semel, sed ordine successivo, primò nimirum frater & dein ejus filii per fideicommissum. Clar. *num. 5.* dicens, in hoc convenire omnes. Si autem hæ personæ vocentur per dictionem cum, v. g. instituo Titium cum Cajo: veniunt simul & semel, non successive. Clarus. *n. 6.* cum Jas. in L. Gallus. §. quidam rectè, *ff. de liber. & postum. num. 30.* dicente communem. Si denique plures vocantur sub nomine colectivo cum aliis sub duplici denominatione. v. g. instituo Titium & nepotes Caii, isti plures respectu Titii habentur pro uno tantum; ideoque faciendæ sunt duæ partes, nulla habita ratione, quòd nepotes Caii sint plures numero. Clar. *num. 7.* cum Socin. Jun. *L. 1. conf. 104. num. 25.* dicentes quo communem: Quòd si aliqui ex pluribus conjunctim, aliqui se junctim nominati essent, dicente testatore: Titius meus heres esto; Cajo & Mevius heredes sunt: hereditas dividenda in duos